

Forn de calç del Grau

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: El Grau
Alçada: 287

Coordenades:

Latitud: 41.64681
Longitud: 1.87561
UTM Est (X): 406367
UTM Nord (Y): 4611174

Classificació

Número de fitxa 08053 - 320
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Possiblement, ha estat malmès per l'eixamplament del camí ja que s'observa molta pedra caiguda al seu interior. També ha estat emprat com a escombrera en temps moderns (hi ha una gran quantitat de llaunes de productes isotònics i ampolles de plàstic).

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0060001200000OP
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 29/01/2017 - 01:00

Descripció

Forn de calç ubicat a mà dreta, per sota mateix del marge del camí que mena del Grauet a la Serra del Clot. Un cop passada la casa, hi ha una bifurcació. El forn es troba parcialment colgat per l'eixamplament del camí. És de planta circular, de 3,50 metres de diàmetre. Està excavat a l'interior d'un marge, fet de pedra irregular, lligat amb argamassa. L'alçada conservada és d'1,95 metres. S'observa per la part orientada al sud-oest un arc apuntat amb una filada de pedres col·locades a plec de sardinell. Sembla que hauria estat reblat posteriorment. Podria tractar-se de l'accés a la cambra de combustió on s'hi introduïa els fogots de llenys. A l'interior els murs són de paredat antic fet a base de pedres més o menys escairades, unides amb fang i falcades amb pedruscall.

Observacions:

Per a poder conservar el que queda caldria protegir-lo a nivell del camí per una barana de fusta i netejar tot l'entorn de la vegetació que aviat el taparà per complert. Després d'una neteja, es podria consolidar per deixar -lo com a testimoni.

Història

Els forns de calç o olles de calç són construccions tradicionals que es troben arreu de Catalunya. Fets de pedra i fang, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Antigament la calç era un material molt necessari, ja que s'utilitzava en la construcció per a fer les parets (per a unir les pedres), barrejada amb aigua i argila o sorra; també s'utilitzava per a arrebossar les façanes i emblanquinar les cases. També servia a impermeabilitzar les cisternes i els safarejos així com per a desinfectar i també tenia un ús agrícola per a ensulfatar les plantes contra les plagues. El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un forn de forma rodona excavat dins un marge de terra o roca. Es necessitaven temperatures entre 800°C i 1000°C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per a aconseguir aquest procés es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'uns tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era la pesada feina d'arrencar la pedra amb pics i malls. Després es transportava la pedra i els fogots amb els carros fins al lloc on era situat el forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida: a baix les més grosses i a dalt del curull les més petites. A la part inferior es deixava una finestra o boca per introduir-hi la llenya amb una mena de forca anomenada gavell. Quan començava l'encesa, ja no es podia parar fins que el mestre calcinaire deia que la pedra era ben cuïta. Un forn de la capacitat abans esmentada trigava de vuit a deu dies i quan estava a punt, t segellaven la boca del forn i la part superior o curull amb pedres i fang durant quatre o cinc dies més. Passat aquest temps ja era a punt per desenforar i transportar la calç en carros a la seva destinació per al seu ús. D'aquesta antiga activitat, tan estesa només resta el mut testimoni d'aquells forns que en l'actualitat estan mig enrunats i tapats per la vegetació.

Bibliografia

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.
GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica.

Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

